

104X.2019.83-2-05 [in Ukrainian].

15. Shysh, A.M., Malysenko, L.O. & Tryfonova, O.V. (2025). Vplyv marketynhovoykh doslidzhen na pryiniattia upravlynskykh rishen: rol analityky v menedzhmenti ta marketynhu [The impact of marketing research on managerial decision-making: the role of analytics in management and marketing]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, 58. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-96> Retrieved from: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3363/3290> [in Ukrainian].

Відомості про автора

КУШНІР Тарас Михайлович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри маркетингу Львівського національного університету імені Івана Франка (79000, м. Львів, пр. Свободи, 18, e-mail: taras.kushnir@lnu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0003-1643-2273>).

KUSHNIR Taras – Candidate of Economical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Marketing, Ivan Franko Lviv National University (79000, Lviv, 18, Svobody Avenue, e-mail: taras.kushnir@lnu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0003-1643-2273>).

Надходження статті 02.02.2026.

Прийнято 16.02.2026.

Опубліковано 17.04.2026.

УДК: 336.22:330.322(477)

DOI: 10.37128/2411-4413-2026-1-5

**ПОДАТКОВА
СИСТЕМА
УКРАЇНИ В
УМОВАХ
ВОЄННОГО
СТАНУ ТА ЇЇ
ВПЛИВ НА
ІНВЕСТИЦІЙНУ
ПРИВАБЛИВІСТЬ
ДЕРЖАВИ**

САВИЦЬКА С.І.,
кандидат економічних наук, доцент
кафедри обліку, оподаткування та технологій
електронного бізнесу,
Заклад вищої освіти «Подільський державний
університет»
(м. Кам'янець-Подільський)

У статті досліджено трансформацію податкової системи України та її вплив на інвестиційну привабливість держави в умовах повномасштабної війни. Проаналізовано динаміку й структуру податкових надходжень до державного бюджету України у 2021–2025 рр., визначено ключові тенденції змін фіскального потенціалу та роль окремих податків у формуванні доходів бюджету. Особливу увагу приділено впливу воєнних дій на

THE TAX SYSTEM OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF MILITARY STATE AND ITS IMPACT ON INVESTMENT ATTRACTIVENESS © 2026 by SAVITSKA Svitlana is licensed under CC BY 4.0

макроекономічні показники, зокрема на скорочення економічної активності та зміну структури доходів бюджету. У роботі розкрито особливості податкових змін, запроваджених у період дії воєнного стану, та їхній вплив на регуляторну передбачуваність і довіру інвесторів. Проаналізовано динаміку прямих іноземних інвестицій в Україну, виявлено чинники їх різкого скорочення у 2022 році та подальшої нестабільності у 2023–2025 роках. Проаналізовано ключові чинники ризику, які стримують інвесторів від вкладення капіталу в економіку держави, що перебуває в умовах війни, а також обґрунтовано шляхи забезпечення інвестиційної привабливості України навіть за тривалого повномасштабного вторгнення росії. Окреслено найбільш доцільні напрями та механізми забезпечення стійкого підвищення економічної привабливості країни. Okремо відзначено роль фінансової та інституційної підтримки з боку західних партнерів і міжнародних фінансових організацій. На основі міжнародного досвіду післякризових податкових реформ (Ірландії, Кіпру, Болгарії) зроблено висновок про доцільність формування конкурентоспроможної та передбачуваної податкової системи, орієнтованої на стимулювання інвестицій, а не на підвищення податкового навантаження. Доведено, що ефективність податкових перетворень в Україні має базуватися на адаптації кращих міжнародних практик до національних умов з урахуванням воєнних викликів, завдань післявоєнного відновлення та євроінтеграційного курсу держави.

Ключові слова: податкова система, воєнний стан, інвестиційна привабливість, бізнес-середовище, податкові пільги, економічна стабільність.

Табл.: 1. Рис.: 3. Літ.: 18.

THE TAX SYSTEM OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF MILITARY STATE AND ITS IMPACT ON INVESTMENT ATTRACTIVENESS

SAVITSKA Svitlana,

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
of the Department of Accounting, Taxation and E-Business Technologies,
Higher Education Institution «Podillia State University»
(Kamianets-Podilskyi)*

The article examines the transformation of Ukraine's tax system and its impact on the country's investment attractiveness amid a full-scale war. It analyses the dynamics and structure of tax revenues to the state budget in 2021–2025, identifies key trends in the changes in fiscal potential, and identifies the role of individual taxes in generating budget revenue. Particular attention is paid to the impact of military action on macroeconomic indicators, in particular, on the reduction in economic activity and the changes in the structure of budget revenues. The paper reveals the specifics of tax changes introduced during martial law and their impact on regulatory predictability and investor confidence. It also analyses the dynamics of foreign direct investment in Ukraine, identifying the factors behind its sharp decline in 2022 and subsequent instability in 2023–2025. It also examines the key risk factors that deter investors from investing in the economy of a state of war, and substantiates the ways of providing Ukraine's investment attractiveness even during a prolonged, full-scale russian invasion. The article outlines the most appropriate areas and mechanisms for ensuring a sustainable increase in the country's economic attractiveness. The role of financial and institutional support from Western partners and international financial institutions is highlighted. Based on international experience with post-crisis tax reforms (Ireland, Cyprus, and Bulgaria), a conclusion is drawn regarding the advisability of developing a competitive and predictable tax system focused on stimulating investment rather than increasing the tax burden. It is demonstrated that the effectiveness of tax reforms in Ukraine should be based on adapting the best international practices to national conditions, taking into account military challenges, the tasks of post-war reconstruction, and the state's European integration policy.

Key words: tax system, martial law, investment attractiveness, business environment, tax benefits, economic stability.

Tabl.: 1. Fig.: 3. Ref.: 18.

Постановка проблеми. Воєнний стан, запроваджений в Україні у зв'язку з повномасштабною збройною агресією, суттєво вплинув на всі сфери соціально-економічного розвитку держави. Особливих трансформацій зазнала податкова політика, яка в умовах війни виконує подвійне завдання: з одного боку – забезпечення стабільних надходжень до бюджету для фінансування оборони та соціальних видатків, з іншого – підтримка суб'єктів господарювання та збереження інвестиційного потенціалу країни.

В умовах підвищеного навантаження на бюджетну систему та пріоритетності безпекового сектора держава змушена шукати оптимальний баланс між фіскальною доцільністю та стимулюванням ділової й інвестиційної активності. Нестабільність податкового законодавства, часті зміни правил оподаткування та складність податкового адміністрування можуть посилювати інвестиційні ризики, що негативно впливає на привабливість України для внутрішніх і зовнішніх інвесторів. Водночас своєчасна адаптація податкової системи до умов воєнного стану є важливою не лише для подолання поточних економічних викликів, а й для формування ефективного фіскального середовища у процесі післявоєнного відновлення економіки [1, с. 609].

Інвестиційна діяльність є одним із ключових чинників відновлення економіки, особливо в кризових умовах. Податкова система відіграє визначальну роль у формуванні інвестиційного клімату, оскільки рівень податкового навантаження, стабільність законодавства та прозорість адміністрування безпосередньо впливають на рішення інвесторів. У зв'язку з цим актуалізується необхідність наукового осмислення впливу змін у податковій системі України в умовах воєнного стану на інвестиційну привабливість держави та визначення напрямів її вдосконалення з урахуванням європейських підходів і стратегічних цілей післявоєнного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми функціонування податкової системи України та напрями її реформування в умовах економічної нестабільності, кризових явищ і воєнного стану активно досліджуються у працях вітчизняних науковців. Значну увагу питанням трансформації податкової політики, адаптації податкового законодавства до умов воєнного часу, а також забезпечення фіскальної стійкості держави присвячено роботи В. Габор [1], М. Самойлюк [5], С. Заболотного [14], Н. Шалімової, В. Магопець, В. Шалімова [2], І. Сороколат [10], В. Кміт [11], О. Бородіної, В. Ляшенка [18], В. Іваненко, С. Лайчук, Г. Хоменко [13] та інших дослідників. Вплив інвестицій на економіку країни в умовах воєнного стану досліджували такі науковці як О. Нечипорук [16], М. Чорний, П. Віблій [17], А. Корнилюк, В. Торяник [6] та ін. Водночас попри наявність значного наукового доробку, у вітчизняній економічній літературі недостатньо системно розкрито вплив трансформацій податкової системи України в умовах воєнного стану на рівень інвестиційної привабливості держави. Залишаються малодослідженими питання взаємозв'язку між фіскальними викликами воєнного періоду, стабільністю податкового

середовища та інвестиційними рішеннями внутрішніх і зовнішніх інвесторів.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є аналіз функціонування податкової системи України в умовах воєнного стану, визначення ключових ризиків та обмежень для інвестиційної привабливості держави, а також обґрунтування практичних рекомендацій щодо вдосконалення податкової системи з урахуванням потреб післявоєнного економічного відновлення, підвищення інвестиційної привабливості держави та реалізації євроінтеграційного курсу України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Повномасштабна агресія російської федерації, що розгорнулася у 2022 році, суттєво вплинула на стабільність функціонування податкової системи України, її здатність забезпечувати наповнення державного бюджету та сприяти соціально-економічному розвитку держави. Воєнні дії призвели до погіршення ключових макроекономічних показників, зокрема зростання інфляції, безробіття та бюджетного дефіциту, а також до різкого скорочення економічної активності, що зумовило необхідність перегляду й адаптації фіскальної політики [2, с. 274].

Податкові надходження в Україні у 2021–2025 рр. зазнали суттєвих змін як у динаміці, так і в структурі (табл. 1). У 2021 р. їх загальний обсяг становив 1107,1 млрд грн [3] і формував 85,4% доходів державного бюджету. У 2022 р. спостерігалось різке скорочення податкових надходжень до 949,8 млрд грн [3], а їх частка зменшилася до 53,1%, що пояснюється спадом економічної активності, скороченням імпорту та запровадженням масштабних податкових пільг у перші місяці дії воєнного стану. Починаючи з 2023 р., сформувалася стійка тенденція до зростання податкових надходжень до бюджету: у 2023 р. вони становили 1203,5 млрд грн, у 2024 р. – 1647,2 млрд грн, у 2025 р. – 2015,8 млрд грн. Одночасно поступово зростала їх частка у структурі доходів бюджету, досягнувши 52,6% у 2025 р., що свідчить про поетапне відновлення фіскального потенціалу національної економіки [4].

У структурі податкових надходжень до державного бюджету України провідну роль упродовж досліджуваного періоду відіграє податок на додану вартість, особливо з ввезених на митну територію України товарів. Його обсяг у 2021 р. становив 380,7 млрд грн (29,4%), у 2022 р. скоротився до 253,1 млрд грн, однак уже з 2023 р. демонструє стале зростання, досягнувши 542,5 млрд грн у 2025 р. [4]. Частка цього податку стабілізувалася на рівні близько 14–15%, що підкреслює залежність бюджету від імпортних операцій. ПДВ із вироблених в Україні товарів також зростає в абсолютному вимірі – з 155,8 млрд грн у 2021 р. до 306,5 млрд грн у 2025 р. [3], хоча його частка в структурі податкових надходжень зменшилася порівняно з довоєнним періодом.

Податок та збір на доходи фізичних осіб (далі – ПДФО) демонструє один із найвищих темпів зростання. Якщо у 2021 р. його надходження становили 137,6 млрд грн (10,6%), то у 2025 р. – вже 492,3 млрд грн (12,8%) [3]. Зростання ролі ПДФО пояснюється підвищенням рівня грошового забезпечення військовослужбовців, зростанням номінальних доходів населення та детінізацією виплат.

Динаміка та структура податкових надходжень в Україні, 2021-2025 рр.

Показники	2021 р.		2022 р.		2023 р.		2024 р.		2025 р.		2025 р. до 2021 р., +/-	
	млрд. грн	%	млрд. грн	%	млрд. грн	%	млрд. грн	%	млрд. грн	%		
Податкові надходження, всього	1107,1	85,4	949,8	53,1	1203,5	45,0	1647,2	52,8	2015,8	52,6	908,7	-32,8
із них:												
Податок та збір на доходи фізичних осіб	137,6	10,6	148,4	8,3	206,9	7,7	326,1	10,4	492,3	12,8	354,7	10,6
Податок на прибуток підприємств	147,8	11,4	117,1	6,6	143,8	5,4	271,1	8,7	284,7	7,4	136,9	-4,0
Рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів	80,8	6,2	85,4	4,7	60,3	2,3	52,4	1,7	48,7	1,3	-32,1	-4,9
Акцизний податок із вироблених в Україні підакцизних товарів	82,9	6,4	60,7	3,4	92,6	3,5	105,2	3,4	119,7	3,1	36,8	-3,3
Акцизний податок із ввезених на митну територію України підакцизних товарів	79,6	6,1	41,7	2,3	74,8	2,8	105,2	3,4	161,2	4,2	81,6	-1,9
Податок на додану вартість із вироблених в Україні товарів	155,8	12,0	214,0	12,0	214,6	8,0	268,3	8,6	306,5	8,0	150,7	-4,0
Податок на додану вартість із ввезених на територію України товарів	380,7	29,4	253,1	14,1	366,2	13,7	466,1	14,9	542,5	14,2	161,8	-15,2
Податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції	38,2	2,9	26,3	1,5	40,6	1,5	48,3	1,6	56,1	1,5	17,9	-1,4
Інші податки й збори	3,7	0,4	3,1	0,2	3,7	0,1	4,5	0,1	4,1	0,1	0,4	-0,3

Джерело: сформовано автором на основі [3; 4]

Податок на прибуток підприємств у 2022 р. зазнав значного скорочення порівняно з 2021 роком – до 117,1 млрд грн, однак у наступні роки відбулося його відновлення. У 2024–2025 рр. надходження стабілізувалися на рівні близько 270–285 млрд грн [4], а частка цього податку в загальній структурі становила 7–9%, що свідчить про поступову адаптацію бізнесу до воєнних умов.

Натомість рентна плата та плата за використання природних ресурсів мають чітку тенденцію до зниження як в абсолютному, так і у відносному вимірі: з 80,8 млрд грн (6,2%) у 2021 р. до 48,7 млрд грн (1,3%) у 2025 р. Це відображає скорочення видобувної діяльності, логістичні обмеження та зміну кон'юнктури ринків.

Акцизні податки після падіння у 2022 р. поступово відновлюються. Акциз із вироблених в Україні підакцизних товарів зріс із 60,7 млрд грн у 2022 р. до 119,7 млрд грн у 2025 р., тоді як акциз із ввезених товарів у 2025 р. досяг 161,2 млрд грн [3], що супроводжується зростанням їх частки у структурі податкових надходжень.

Податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції залишаються відносно незначними за обсягами та часткою за досліджуваний період (близько 1,5–1,6%), що зумовлено лібералізацією зовнішньої торгівлі та зниженням митного навантаження.

Неподаткові надходження у 2021 р. становили лише 13,5% податкових надходжень (рис. 1), однак у 2022 р. їх частка зросла до 19,4%, а у 2023 р. – до 37,1% [4]. Така динаміка пояснюється зростанням ролі адміністративних зборів, доходів від державних підприємств та інших разових джерел наповнення бюджету в умовах обмежених податкових можливостей. У 2024–2025 рр. їх частка дещо зменшується (31,2% та 31,7% відповідно), що є позитивною тенденцією, оскільки свідчить про поступове повернення до податково орієнтованої моделі формування доходів.

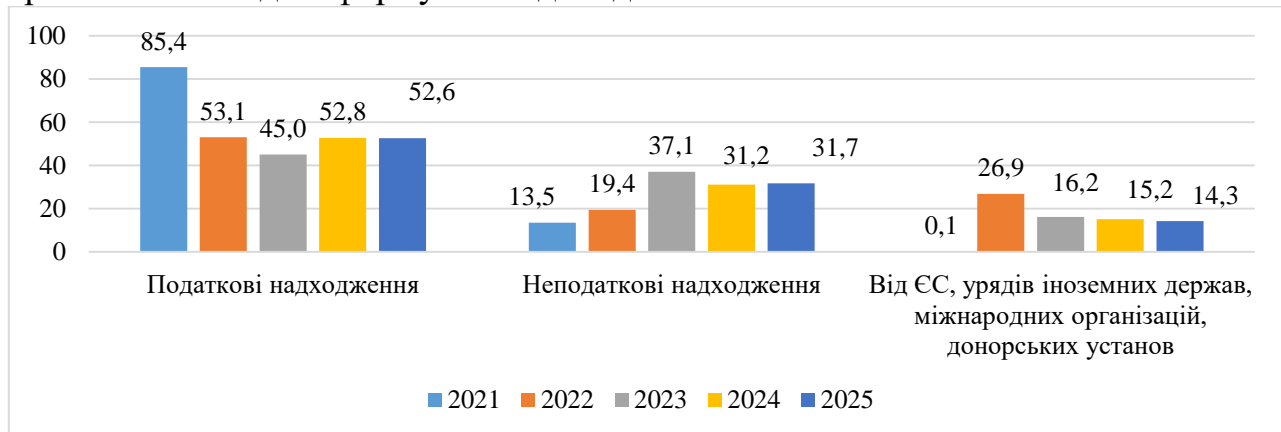

Рис. 1. Структура доходів бюджету України за основними джерелами формування у 2021–2025 рр.

Джерело: побудовано автором на основі [4]

Особливу увагу привертають надходження до державного бюджету України від ЄС, урядів іноземних держав, міжнародних організацій та донорських установ. Якщо у 2021 р. їх частка була мінімальною (0,1%), то у 2022 р. вона стрімко зросла до 26,9%, що відображає критичну залежність бюджету від зовнішньої фінансової допомоги в перший рік війни. У наступні роки частка зовнішніх надходжень поступово зменшується – до 16,2% у 2023 р., 15,2% у 2024 р. та 14,3% у 2025 р. Така тенденція є позитивною, оскільки свідчить про зниження залежності від міжнародної допомоги, хоча її роль залишається вагомим фактором.

З початку повномасштабної агресії всі власні доходи державного бюджету України спрямовуються на забезпечення оборонних потреб; такі витрати формують орієнтовно половину бюджетних видатків. Усі цивільні статті бюджету фінансуються коштом зовнішніх ресурсів – міжнародної фінансової допомоги, пільгових позик і грантів. Найбільшим донором грантової

бюджетної допомоги залишаються США, які надали кошти в еквіваленті 30,3 млрд грн (рис. 2). Окрім цього, на безповоротній основі за 2022-2025 роки Україна отримала фінансування від Німеччини, Італії, Великої Британії, Японії та інших країн на загальну суму 3,1 млрд грн. Усі зазначені кошти зараховувалися до бюджету через Цільовий фонд Світового банку. Основою іноземного фінансування 2025 року були надходження коштів шляхом доходів від заморожених російських активів (програма ERA). У 2026 році ключовим для України буде фінансування від Європейського Союзу в межах великого кредиту на 90 млрд євро [5].

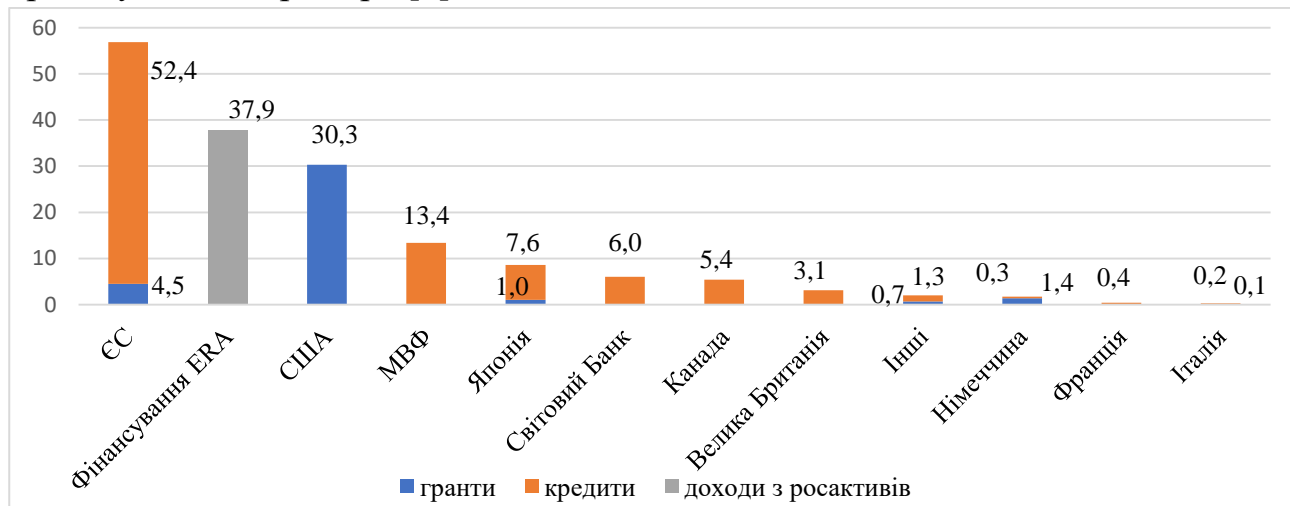
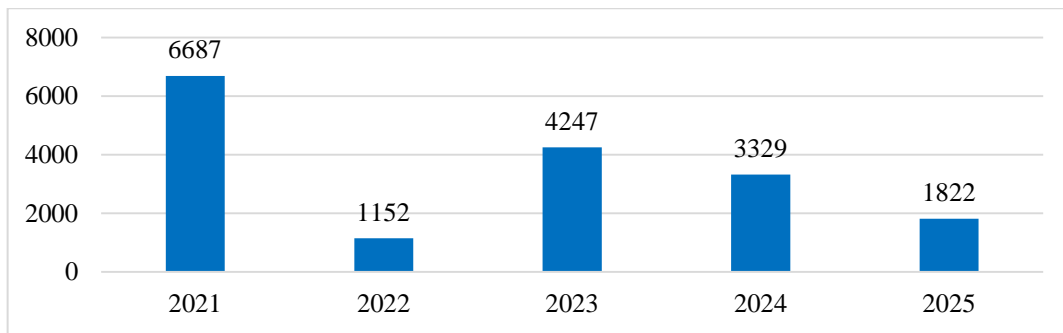

Рис. 2. Додаткове фінансування державного бюджету України у 2022-2025 роках станом на 31 грудня 2025 р., млрд грн

Джерело: побудовано автором на основі [5]

Сьогодні економічна стабільність і відновлення України значною мірою залежать від міжнародної фінансової підтримки. Водночас для забезпечення довгострокової стійкості держави ключового значення набуває розвиток конкурентоспроможного бізнесу, здатного формувати стабільні податкові надходження до бюджету. У цьому контексті прямі іноземні інвестиції (далі – ПІ) виступають не лише джерелом фінансування вітчизняних підприємств, а й важливим чинником модернізації бізнес-процесів, впровадження ESG-підходів та розширення експортних можливостей українських компаній [6].

У 2021 році обсяг ПІ становив 6687 млн дол. США (рис. 3), що відповідало відносно сприятливому інвестиційному клімату у довоєнний період. Уже у 2022 році відбулося різке скорочення надходжень прямих іноземних інвестицій до 1152 млн дол США. Такий спад пояснюється початком повномасштабної війни, зростанням інвестиційних ризиків, руйнуванням виробничої та логістичної інфраструктури, а також призупиненням або виходом іноземних інвесторів з українського ринку. У 2023 році спостерігається суттєве відновлення інвестиційної активності: обсяг ПІ зріс до 4247 млн дол. США, що свідчить про поступову адаптацію економіки до умов воєнного стану, відновлення окремих галузей, а також зростання інтересу інвесторів до участі у проєктах відбудови та релокації бізнесу.

*Рис. 3. Динаміка ПІІ в Україну, млн дол США у 2021-2025 рр.
Джерело: побудовано автором на основі [7]*

У 2024 р. динаміка ПІІ знову набуває стриманого характеру – їх обсяг скоротився до 3329 млн дол. США. Така тенденція може бути зумовлена збереженням високого рівня воєнних ризиків, невизначеністю щодо тривалості бойових дій та обмеженими гарантіями безпеки для капіталовкладень. У 2025 р. обсяг ПІІ зменшився до 1822 млн дол. США, що вказує на нестабільність інвестиційних потоків та обережну позицію іноземних інвесторів.

Для зовнішніх інвесторів визначальним фактором і надалі залишається загальний рівень ризику, пов'язаний із воєнними діями, а також нестабільність податкового законодавства, яка особливо проявилася в період дії воєнного стану. Починаючи з 2022 року, податкова система України зазнала низки суттєвих змін, спрямованих на оперативну підтримку бізнесу, однак їх частота та тимчасовий характер посилили регуляторну невизначеність. Зокрема, Законом України № 2120-ІХ від 15 березня 2022 року [8] було запроваджено низку антикризових податкових послаблень: дозволено перехід на спрощену систему оподаткування зі ставкою 2% від обороту, скасовано або обмежено проведення податкових перевірок, запроваджено пільги зі сплати ПДВ та митних платежів для окремих категорій товарів. Водночас уже у 2023 році держава розпочала поступове згортання цих пільг. Законом № 3219-ІХ від 30 червня 2023 року [9] було скасовано спеціальний 2% єдиний податок та відновлено планові податкові перевірки, а також повернуто довоєнні правила адміністрування податків.

З позиції інвестиційного клімату спеціальний режим оподаткування мав короткостроковий позитивний ефект, оскільки зменшував фіскальне навантаження та дозволяв бізнесу швидко відновлювати діяльність у період різкого падіння попиту й порушення логістики. Проте з погляду інвесторів його вплив був обмеженим, оскільки режим мав тимчасовий характер і не створював довгострокових гарантій стабільності й не сформував стійкого стимулу для залучення довгострокового капіталу [10].

Тимчасове обмеження перевірок у 2022 р. позитивно вплинуло на бізнес-середовище, оскільки зменшило адміністративний тиск і дозволило підприємствам зосередитися на адаптації до воєнних умов. Проте у 2023 р. поступове відновлення планових перевірок та посилення контролю за дотриманням податкового законодавства стали сигналом повернення до фіскальної моделі регулювання. Для інвесторів це означає зростання ризику

донарахувань, штрафних санкцій та збільшення витрат на податкове адміністрування. У випадку недостатньої прозорості процедур контролю такі ризики можуть сприйматися як елемент інституційної нестабільності, що стримує вкладення капіталу [11, с. 18].

Крім того, впродовж 2022–2024 років неодноразово вносилися зміни до Податкового кодексу України [12] щодо строків подання податкової звітності, відповідальності за порушення податкового законодавства, особливостей сплати ПДВ, акцизного податку та податку на прибуток підприємств. Хоча більшість цих змін мали тимчасовий і адаптаційний характер, для іноземних інвесторів вони створювали додаткові труднощі у прогнозуванні податкового навантаження та оцінці довгострокових фінансових ризиків.

Зміни в механізмах адміністрування ПДВ, а також відновлення довоєнних правил після скасування тимчасових пільг, посилили невизначеність у плануванні фінансових потоків. Затримки з відшкодуванням ПДВ або блокування накладних призводять до фактичного «заморожування» коштів, що особливо негативно впливає на експортно орієнтовані підприємства, які є найбільш перспективними для інвестицій. У таких умовах потенційні інвестори оцінюють податкові ризики не лише як фіскальний фактор, а як прямий бар'єр для реалізації інвестиційних проєктів через дефіцит ліквідності [13].

Навіть за умови загальної спрямованості податкових змін на підтримку бізнесу в умовах війни, їх фрагментарність і часте коригування знижують рівень довіри інвесторів та ускладнюють стратегічне планування інвестиційних проєктів. У цьому контексті для підвищення інвестиційної привабливості України важливим є забезпечення більшої передбачуваності податкової політики, чіткого декларування строків дії тимчасових норм та поступового переходу до стабільних правил оподаткування [14, с. 117].

Попри тривалу війну інвестиційний потенціал України залишається значним. Попри те що близько 26% території країни тимчасово окуповано, переважна частина населення продовжує жити й працювати, реалізовувати економічну діяльність та наповнювати бюджет через сплату податків. Близько 55% європейських компаній декларують зацікавленість у співпраці з Україною, що свідчить про наявність потенціалу для нарощування ПІІ. Найбільший інтерес інвесторів зосереджений у промисловості, енергетиці та інфраструктурі, а також в аграрному секторі економіки, медицині й оборонній галузі. Водночас на практиці близько 76% українських компаній продовжують інвестувати навіть в умовах війни, тоді як серед європейських компаній 30% уже здійснили інвестиції, а понад 40% планують зробити це найближчим часом [15].

Разом із тим як українські, так і європейські компанії чітко окреслюють низку чинників, що стримують інвестиційну активність в Україні. Ключовим бар'єром залишається продовження повномасштабної війни, яка супроводжується руйнуванням інфраструктури, людськими втратами та високим рівнем ризиків для інвесторів. Вагомим стримувальним чинником є корупція та інституційна слабкість, зокрема неефективність судової системи, надмірна бюрократія та недостатня прозорість процесів ухвалення рішень, що підриває довіру бізнесу до держави. Негативний вплив також чинить податкове

навантаження, передусім нестабільність податкового законодавства, яка ускладнює довгострокове планування інвестиційних проєктів. Окрему увагу інвестори приділяють енергетичній кризі, що залишається критичним викликом для країни: розвиток відновлюваної енергетики стримується обмеженим фінансуванням, затримками виплат та змінами умов для інвесторів. Додатковим бар'єром є обмежений доступ до фінансування, зумовлений високими відсотковими ставками, низьким рівнем довіри банків до малого й середнього бізнесу та недостатньою кількістю фінансових інструментів для підтримки інвестиційної діяльності [15; 16; 17, с. 88].

Залучення значних обсягів інвестицій і забезпечення стійкого економічного зростання є однією з ключових цілей післявоєнного відновлення економіки. Досягнення цих завдань значною мірою залежить від формування сприятливої та конкурентоспроможної податкової системи.

Досвід окремих країн свідчить, що ефективні податкові реформи в післякризовий період можуть ґрунтуватися не на підвищенні податкового навантаження, а на його зниженні з метою стимулювання інвестиційної активності. Показовими у цьому контексті є приклади Ірландії та Кіпру, де податкові реформи після воєнних і кризових періодів сприяли зростанню інвестиційної привабливості. Зокрема, ірландська модель «Кельтського тигра», що передбачала зниження ставки податку на прибуток підприємств до 12,5%, перетворила країну на один із провідних інвестиційних центрів Європи та забезпечила суттєве зростання бюджетних надходжень і приплив транснаціональних корпорацій. Аналогічно, зниження ставки податку на прибуток на Кіпрі та в Болгарії до 10% позитивно вплинуло на доходи бюджету та динаміку економічного розвитку, попри початкові застереження міжнародних фінансових інституцій [18, с. 126].

Ефективність реформ визначається сукупністю чинників, зокрема національним контекстом, політичною волею, адміністративною спроможністю та рівнем суспільної підтримки. Досвід різних країн свідчить, що повне копіювання закордонних моделей податкових реформ є малоефективним. Унікальні та складні умови, в яких перебуває Україна, потребують адаптованих рішень, тим більше з огляду на постійну зміну глобальних економічних реалій. Тому доцільно використовувати міжнародний досвід як орієнтир, формуючи власну модель податкових перетворень.

Упровадження правових механізмів для захисту інвесторів і створення публічних та приватних партнерств можуть стати необхідними кроками для України в залученні капіталу. Важливими складниками для досягнення успіху є підтримання союзників та міжнародних організацій, які були б готові страхувати ризики інвесторів [17, с. 89].

Висновки. Серед основних проблем податкової системи України в умовах воєнного стану слід виділити нестабільність податкового законодавства, обмеженість фіскальних ресурсів та необхідність поєднання стимулювальної й фіскальної функцій податків. Додатковим викликом є забезпечення балансу між потребами бюджету та можливостями бізнесу.

Підвищення інвестиційної привабливості України вимагає формування

цілісної державної політики, спрямованої на створення сприятливого податкового середовища та модернізацію механізмів фіскального регулювання. Важливою передумовою цього процесу є реформування правоохоронної та судової систем, розширення доступу бізнесу до фінансових ресурсів і системна протидія корупції.

У післявоєнний період ключовим завданням держави має стати формування стабільної та інвестиційно орієнтованої податкової системи, здатної забезпечити сталий економічний розвиток і підвищення конкурентоспроможності України на міжнародній арені.

Список використаних джерел

1. Габор В. Податкова політика України під час воєнного стану: загрози та перспективи збільшення податкових надходжень. *Економічний аналіз*. 2024. Т. 34. № 4. С. 608-618. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.04.608>
2. Шалімова Н.С., Магопєць В.В., Шалімов В.В. Виклики податковій системі в умовах війни та напрями її реформування з урахуванням європейських тенденцій. *Центральноукраїнський науковий вісник*. 2024. Вип. 12 (45). С.274-285. DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2024.12\(45\).274-285](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2024.12(45).274-285)
3. Державний веб-портал бюджету для громадян. Офіційний сайт. URL: <https://openbudget.gov.ua/?month=12&year=2021&budgetType=NATIONAL> (дата звернення 12.01.2026)
4. Доходи державного бюджету. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/income/> (дата звернення 12.01.2026)
5. Самойлюк М. Трекер економіки України під час війни. URL: <https://ces.org.ua/tracker-economy-during-the-war/> (дата звернення 24.01.2026)
6. Корнилюк А., Торяник В. Прямі іноземні інвестиції у регіони України за час повномасштабного вторгнення. Інститут аналітики та адвокації. URL: https://iaa.org.ua/portfolio/foreign-direct-investment-in-the-regions-of-ukraine-during-the-full-scale-invasion/?gad_source=1&gad_campaignid=22613040175&gbraid=0AAAAAp3Jda6NRwhBUeNMxfKYf9vyIFe8-&gclid=Cj0KCQiAm9fLBhCQARIsAJ0NOcsB_tLtAoiN2mi3kJRdAsTAMWIOZCzNKMFTI0ZBJpaY3GHhpRg0DEaAiiUEALw_wcB (дата звернення 27.01.2026)
7. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в Україну. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/> (дата звернення 20.01.2026)
8. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 р. № 2120-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text> (дата звернення 14.01.2026)
9. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану: Закон України від 30.06.2023 р. № 3219-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3219-20#Text> (дата звернення 14.01.2026).

10. Сороколат І. Правовий режим оподаткування: сутність, ознаки та види. *Право та інноваційне суспільство*. 2024. № 2(23). DOI: [https://doi.org/10.37772/2309-9275-2024-2\(23\)-6](https://doi.org/10.37772/2309-9275-2024-2(23)-6) URL: <https://apir.org.ua/lais/uk/article/view/448> (дата звернення 14.01.2026).

11. Kmit V. Tax audits during the period of martial law in Ukraine. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University*. 2022. Vol. 9, № 4. P. 16-23. DOI: [https://doi.org/10.52566/msu-econ.9\(4\).2022.16-23](https://doi.org/10.52566/msu-econ.9(4).2022.16-23)

12. Податковий кодекс України: Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 14.01.2026).

13. Іваненко В., Лайчук С., Хоменко Г. Податкова політика суб'єктів малого бізнесу під час воєнного стану. *Економіка. Управління. Інновації*. 2023. №1 (32). DOI: 10.35433/ISSN2410-3748-2023-1(32)-3 URL: <https://eprints.zu.edu.ua/37674/1/%D0%86%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf> (дата звернення 14.01.2026).

14. Savitska S., Zabolotnyy S. Comparative Analysis of Tax Incentive Policies for Investment Attraction: Evidence from Ukraine and the European Union. *Turystyka I Rozwój Regionalny*. 2025. № 25. С.113-123. DOI: 10.22630/TIRR.2025.24.23

15. Інвестиції в Україну: дослідження від СУП інвестиційного потенціалу країни. URL: <https://sup.org.ua/news/rezultaty-doslidzhennia-sup/> (дата звернення 16.01.2026).

16. Нечипорук О.В. Проблема залучення іноземних інвестицій в Україні під час війни. *Економіка та суспільство*. 2023. 54. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-6> URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2714> (дата звернення 14.01.2026).

17. Чорний М., Віблій П. Перспективи залучення іноземних інвестицій в умовах економіки війни. *Галицький економічний вісник*. 2025. Том 92. № 1. С. 86-92. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2025.01.086

18. Бородіна О. А., Ляшенко В. І. Повоєнне відновлення економіки: світовий досвід та спроба його адаптації для України. *Вісник економічної науки України*. 2022. № 1 (42). С. 121-134. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1\(42\).121-134](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1(42).121-134)

References

1. Habor, V. (2024). Podatkova polityka Ukrainy pid chas voiennoho stanu: zahrozy ta perspektyvy zbilshennia podatkovykh nadkhodzen [Tax policy of Ukraine during martial law: threats and prospects for increasing tax revenues]. *Ekonomichniy analiz – Economic analysis*, 34, 4, 608-618. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.04.608> [in Ukrainian].

2. Shalimova, N.S., Mahopets, V.V. & Shalimov, V.V. (2024). Vyklyky podatkovii systemi v umovakh viiny ta napriamy yii reformuvannia z urakhuvanniam yevropeiskykh tendentsii [Challenges to the tax system in wartime and directions for its reform taking into account European trends]. *Tsentralkrainskyi naukovyi visnyk – Central Ukrainian Scientific Bulletin*, 12 (45), 274-285. DOI:

[https://doi.org/10.32515/2663-1636.2024.12\(45\).274-285](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2024.12(45).274-285) [in Ukrainian].

3. Derzhavnyi veb-portal biudzhetu dlia hromadian [State budget web portal for citizens]. (2025). Retrieved from: URL:<https://openbudget.gov.ua/?month=12&year=2021&budgetType=NATIONAL> [in Ukrainian].

4. Dokhody derzhavnoho biudzhetu [State budget revenues]. (2025). *index.minfin.com.ua*. Retrieved from: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/income/> [in Ukrainian].

5. Samoiliuk, M. Treker ekonomiky Ukrainy pid chas viiny [Ukraine's economy tracker during the war] (2025). *ces.org.ua*. Retrieved from: <https://ces.org.ua/tracker-economy-during-the-war/> [in Ukrainian].

6. Kornyliuk, A., & Torianyuk, V. (2025). Priami inozemni investytsii u rehiony Ukrainy za chas povnomasshtabnoho vtorhnennia [Foreign direct investments into the regions of Ukraine during the full-scale invasion]. *Institut analityky ta advokatsii – Institute of analytics and advocacy*. Retrieved from: https://iaa.org.ua/portfolio/foreign-direct-investment-in-the-regions-of-ukraine-during-the-full-scale-invasion/?gad_source=1&gad_campaignid=22613040175&gbraid=0AAAAAp3Jda6NRwhB&gclid=Cj0KCQiAm9fLBhCQARIsAJ0NOcsB_tLtAoiN2mi3kJRdAsTAMWI0ZCzNKMFTI0ZBJipaY3GHhpRg0DEaAiiUEALw_wcB [in Ukrainian].

7. Priami inozemni investytsii (PII) v Ukrainu [Foreign Direct Investment (FDI) in Ukraine]. (2025). *index.minfin.com.ua*. Retrieved from: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/> [in Ukrainian].

8. Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo dii norm na period dii voiennoho stanu: Zakon Ukrainy № 2120-IX [On amendments to the Tax Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine regarding the application of norms for the period of martial law: Law of Ukraine № 2120-IX]. (2022, March 15). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text> [in Ukrainian].

9. Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakoniv Ukrainy shchodo osoblyvostei opodatкування u period dii voiennoho stanu: Zakon Ukrainy № 3219-IX [On Amendments to the Tax Code of Ukraine and Other Laws of Ukraine Regarding the Peculiarities of Taxation during the Period of Martial Law: Law of Ukraine № 3219-IX]. (2023, June 30). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3219-20#Text> [in Ukrainian].

10. Sorokolat, I. (2024). Pravovyi rezhym opodatкування: sutnist, oznaky ta vydy [Legal regime of taxation: essence, features and types]. *Pravo ta innovatsiine suspilstvo – Law and innovative society*, 2 (23). DOI: [https://doi.org/10.37772/2309-9275-2024-2\(23\)-6](https://doi.org/10.37772/2309-9275-2024-2(23)-6) Retrieved from: <https://apir.org.ua/lais/uk/article/view/448> [in Ukrainian].

11. Kmit, V. (2022). Tax audits during the period of martial law in Ukraine. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University*, 2022, 9(4), 16-23. DOI: [https://doi.org/10.52566/msu-econ.9\(4\).2022.16-23](https://doi.org/10.52566/msu-econ.9(4).2022.16-23)[In English].

12. Podatkovyi kodeks Ukrainy: Kodeks Ukrainy № 2755-VI [Tax Code of Ukraine: Code of Ukraine 2755-VI]. (2010, December 02). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> [in Ukrainian].

13. Ivanenko, V., Laichuk, S., & Khomenko, H. (2023). Podatkova polityka subiektiv maloho biznesu pid chas voiennoho stanu. [Tax policy of small businesses during martial law]. *Ekonomika. Upravlinnia. Innovatsii – Economics. Management. Innovations*, 1 (32). DOI: 10.35433/ISSN2410-3748-2023-1(32)-3 Retrieved from: <https://eprints.zu.edu.ua/37674/1/%D0%86%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf> [in Ukrainian].

14. Savitska, S., & Zabolotnyy, S. (2025). Comparative Analysis of Tax Incentive Policies for Investment Attraction: Evidence from Ukraine and the European Union. *Turystyka i rozwój regionalny*, 25, 113-123. DOI: 10.22630/TIRR.2025.24.23 [In English]

15. Investytsii v Ukrainu: doslidzhennia vid SUP investytsiinoho potentsialu krainy [Investments in Ukraine: a study by the SUP of the country's investment potential]. (2025). *sup.org.ua*. Retrieved from: <https://sup.org.ua/news/rezultaty-doslidzhennia-sup/> [in Ukrainian].

16. Nechyporuk, O.V. (2023). Problema zaluchennia inozemnykh investytsii v Ukraini pid chas viiny [The problem of attracting foreign investment in Ukraine during the war]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, 54. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-6> Retrieved from: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2714> [in Ukrainian].

17. Chornyi, M., & Viblyi, P. (2025). Perspektyvy zaluchennia inozemnykh investytsii v umovakh ekonomiky viiny [Prospects for attracting foreign investment in the conditions of a war economy]. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk – Galician Economic Bulletin*, 1 (92), 86-92. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2025.01.086 [in Ukrainian].

18. Borodina, O. A., & Liashenko, V. I. (2022). Povoienne vidnovlennia ekonomiky: svitovi dosvid ta sprobа yoho adaptatsii dlia Ukrainy [Post-war economic recovery: world experience and an attempt to adapt it for Ukraine]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy – Bulletin of Economic Science of Ukraine*, 1 (42), 121-134. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1\(42\).121-134](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1(42).121-134) [in Ukrainian].

Відомості про автора

САВИЦЬКА Світлана Іванівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку, оподаткування та технологій електронного бізнесу, Заклад вищої освіти «Подільський державний університет» (32316, м. Кам'янець-Подільський, вул. Шевченка, 12, e-mail: savitska_svitlana@pdatu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0003-1739-3536>).

SAVITSKA Svitlana – Candidate of Economical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting, Taxation and E-Business Technologies, Higher Education Institution «Podillia State University» (32316, Kamianets-Podilskyi, 12, Shevchenka Str., e-mail: savitska_svitlana@pdatu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0003-1739-3536>).

Надходження статті 09.02.2026.

Прийнято 23.02.2026.

Опубліковано 17.04.2026.